

LIITE LOUNAIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTON TOIMINTAKERTOMUKSEEN 2010

Kohta 2.1.19 Työsuojeluvalvonta

TYÖSUOJELUN VASTUUALUEEN VUOSIRAPORTISTA 2010

liitteeksi kohdat 1. johdon katsaus toimintaan sekä 2.5. tulosanalyysi ja johtopäätökset

1. JOHDON KATSAUS TOIMINTAAN

Työsuojelun valvonta siirtyi vuoden 2010 alussa osaksi Lounais-Suomen aluehallintovirastoa. Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue jatkoi Turun ja Porin työsuojelupiirin tekemää työtä alueellisena työsuojeluviranomaisena. Työsuojelun vastuualueella on työsuojelun valvontaa toteuttaessaan itsenäinen ja riippumaton asema. Aluehallintomuutos ei ole tuonut muutoksia vastuualueen tarkastajien työpaikkoihin kohdistamaan valvontatyöhön. Toiminta-alue, asiakkaat ja tehtävän sisältö säilyivät muuttumattomina ja työtä tekevät samat virkamiehet.

Lounais-Suomen aluehallintovirastossa sisäinen yhteistyö on käynnistynyt hyvin ja toiminnassa on pyritty toimiviin käytäntöihin ja perustehtävien sujuvaan hoitamiseen. Aluehallintovirastoissa yleisesti käytettävät toimintatavat ovat kuitenkin lisänneet työsuojelun valvontaan osallistuvien hallinnollista työtä vuoden 2009 tilanteeseen verrattuna.

Vastuualueen ulkoisessa toimintaympäristössä merkittävin muutos oli töiden loppuminen Turun telakalla, mikä vaikutti merkittävästi mm. ulkomaalaisten työntekijöiden määrään alueen metalliteollisuudessa.

Työsuojelun vastuualue on jatkanut työsuojeluhallinnon runkosuunnitelman 2008 -2011 toteuttamista. Toiminnan päämääränä on ollut hyvän tason saavuttaminen työpaikkojen omassa työsuojelutyössä, työpaikkojen toteuttamassa vaarojen arvioinnissa ja vaarojen hallinnassa. Aktiivisen valvonnan kohteina olivat runkosuunnitelmassa määriteltujen painotoimialojen työpaikat. Hyväksyttävän tasoisia hallintamenettelyjä on vuoden 2010 kuluessa todennettu vaara- tai kuormitustekijästä riippuen 230 - 830 uudella työpaikalla, mikä on samaa tasoa kuin edellisenä vuonna.

Muita kuin painotoimialojen työpaikkoja on valvottu vain asiakasaloitteisesti. Asiakaskysyntä oli hieman edellisen vuoden kysyntää vilkkaampaa, mutta siihenkin on vastattu täysimääräisesti. Toimitusaikatavoitteet ovat pääosin toteutuneet hyvin. Epäasiallisen kohtelun tapausten hoitaminen jäi vielä alle hyvän tason. Myös joiltain muilta osin toimitusaikoja voitaneen vielä lyhentää nykyisilläkin vastuualueen henkilöstövoimavaroilla.

Vastuualue saavutti pääosan vuoden 2010 tavoitteistaan. Kaikki valvontahankkeet toteutuivat hyvin. Vastuualueen vastuulla ollut autojen huollon ja korjauksen sekä huonekalujen valmistuksen toimialojen työpaikkoihin kohdistunut valtakunnallinen valvontahanke hoidettiin erinomaisesti.

Vuosina 2008-2011 viranomaisaloitteisten tarkastusten määrän lisäystavoite on vähintään 50 % verrattuna vuoden 2006 tilanteeseen. Vuoden 2010 loppuun mennessä vastuualuekohtaista määrää oli lisätty 37 %. Ministeriön vastuualueelle vuodeksi 2011 asettama tarkastusmäärien tavoite on erittäin haastava käytettävissä oleviin henkilövoimavaroihin ja muihin tavoitteisiin

suhteutettuna. Vastuualue yrittää varmistaa tavoitteen saavuttamista maantieteellisesti rajattujen valvontahankkeiden avulla.

Vastuualueen tarkastajien antamien kehotusten ja toimintaohjeiden määrä oli suurempi kuin edellisenä vuonna. Osana työsuojelun vastuualueiden kehittämishanketta selvitettiin linjauksia kehotusten ja toimintaohjeiden antamisessa valvonnan yhdenmukaisuuden turvaamiseksi. Kehittäminen jatkuu vuonna 2011.

Vastuualueiden kehittämishankkeessa on lisäksi tarkoitus arvioida ja tehostaa vastuualueen keskeisiä prosesseja sekä muokata vastuualueen henkilöstöressurssien suunnittelumenettelyä.

Työsuojeluhallinnon yhteisen uuden valvontatietojärjestelmän käyttöönotto alkaa toimialoittain kesällä 2011 pääosin valvontatyötä tekevien tarkastajien toimesta ja kestää yli vuoden. Uusi järjestelmä helpottaa tarkastuksiin valmistautumista ja tarkastusten jälkeisiä töitä, mutta käyttöönotto on suuri ja vaativa kaikkien työsuojelun vastuualueiden yhteinen ponnistus.

Neljä vastuualueen virkamiestä siirtyi eläkkeelle vuonna 2010 ja kaksi vakinaisen tarkastajan virkaa täytettiin ministeriön annettua täyttöluvat. Vastuualueen käytössä ollut henkilötyöpanos väheni viisi henkilötyövuotta vuodesta 2009 vuoteen 2010. Pienenemiseen vaikutti käytössä olleiden määrärahojen supistuminen sekä ministeriön suositus säästää määrärahoja vuoden 2011 toimintaa varten, jotta ei tapahtuisi enempää henkilöstömäärän supistumista.

Viisi virkamiestä jää eläkkeelle vuonna 2011. Vastuualueen henkilöstösuunnitelman mukaan uusia virkamiehiä otetaan henkilöstömäärän pitämiseksi vuoden 2010 määrän tasolla. Tämän toteutuminen vaatii myös merkittävää panostusta uusien virkamiesten perehdyttämiseen, koska valmiin osaamisen omaavia tarkastajia ei ole palkattavissa. Vastuualueen vuoden 2011 tulostavoitteiden kokonaisuuden hallitseminen on haasteellinen tehtävä, kun supistunutta työpanosta pitää riittää perehdyttämiseen, työpaikkatarkastusten määrän merkittävään lisäämiseen, uuden valvontatietojärjestelmän käyttöönottoon ja vielä muuhun toiminnan kehittämiseen. Vastuualueella ei ole kuitenkaan muuta vaihtoehtoa kuin yrittää näiden tavoitteiden saavuttamisessa parhaansa, koska päätökset toimista on tehty pääosin vastuualueen ulkopuolella.

Vastuualueen yhteistyö tärkeiden sidosryhmien kanssa on sujunut erittäin hyvin. Vaikuttavan ja tuottavan työsuojeluvalvonnan lähtökohtana on jatkossakin hyvin toimiva ns. kolmikantainen yhteistyö, jolla on yhteisiä linjauksia seuraaviksi vuosiksi. Seuraavan runkosuunnitelman 2012 - 2015 valmistelu on käynnissä laajana yhteistyönä ja muotoutunee lopullisesti kesällä 2011 uuden hallitusohjelman linjausten pohjalta. Sen toteuttamiseen valmistautuminen alkaa vastuualueella syksyllä 2011.

2.5. Tulostulosanalyysi ja johtopäätökset

Vastuualue on toiminut runkosuunnitelman 2008-2011 linjausten mukaisesti. Arvio vuoden 2010 tulostavoitteiden toteutumisesta on esitetty liitteessä 2.

Vuoden 2010 vaikuttavuuden tavoitteet on pääosin saavutettu ja osa tavoitteista on ylitetty selvästi. Asiakasväkivallan uhan hallinnan, käsin tehtävien nostojen ja siirtojen sekä toistotyön valvonnan määrälliset tavoitteet on saavutettu ja ylitetty. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun valvonta on

onnistunut määrällisesti hyvin. Tapaturmien torjunnan määrällisestä tavoitteesta saavutettiin 95 %, mikä tavoitteen alle jäämisestä huolimatta oli parempi kuin edellisen vuoden tulos. Valmistautuminen painotoimialojen pienten työpaikkojen tarkastamiseen vaatii paljon ennakkotyötä, koska valvontatietojärjestelmän tiedoissa pienten työpaikkojen osalta on paljon puutteita. Tämä aika on pois varsinaisesta tarkastustyöstä. Jonkin aikaa tarkastamattomina olleiden painotoimialojen työpaikkojen työnantajatietojen tarkistaminen lisäisi selvästi tarkastajien työn tuottavuutta, mutta vastuualueella ei ole tällä hetkellä riittäviä henkilövoimavaroja tähän tehtävään.

Hyväksyttävän taseisia hallintamenettelyjä on vuoden 2010 kuluessa todettu 230-830 uudella työpaikalla (830 häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinnassa, 750 käsin tehtävien nostojen ja siirtojen hallinnassa, 460 asiakasväkivallan uhan hallinnassa, 320 turvallisuuden hallinnassa vaarallisilla toimialoilla, 290 toistotyön hallinnassa ja 230 kemikaaliriskien hallinnassa). Tavoitteen saavuttaminen kaikilla valvonnan kohteena olevien toimialojen työpaikoilla on erittäin haasteellista ja aikaa vievää.

Tarkastajien tekemien arvioiden perusteella vuoden 2010 loppuun mennessä asiakasväkivallan uhan hallintamenettelyt olivat hyväksyttävällä tasolla noin 2 450 alueen valvontakohteessa (noin 20 % painotoimialojen kaikista työpaikoista), häirinnän ja epäasiallisen kohtelun osalta noin 3 550 valvontakohteessa (noin 20 % painotoimialojen kaikista työpaikoista), käsin tehtävien nostojen ja siirtojen osalta noin 4 050 valvontakohteessa (noin 25 % painotoimialojen kaikista työpaikoista), toistotyön osalta noin 2 050 valvontakohteessa (noin 40 % painotoimialojen kaikista työpaikoista), tapaturmien torjunnan osalta noin 1 550 valvontakohteessa (noin 15 % painotoimialojen kaikista työpaikoista), ja kemikaaliriskien osalta 560 valvontakohteessa.

Sisäilman valvonnan, työolomittarien käytön ja työelämän pelisääntöjen valvonnan tavoitteet on saavutettu. Vastuualue on tietoisesti panostanut tavoitteita enemmän ulkomaalaisen työvoiman ja työaikojen valvontaan, koska vastuualueella olevan kokemuksen mukaan nämä asiat ovat erittäin tärkeitä työpaikkojen yhteisten pelisääntöjen ylläpitämisessä. Työaikavalvonta on pääosin tehty osana muista syistä tehtäviä tarkastuksia. Myös määräaikaisten työsopimusten valvonta on ollut monien tarkastusten asialistalla muuallakin kuin määräaikaisten työsopimusten valvonnan painotoimialoilla (terveydenhuolto, sosiaalihuolto, koulutus ja julkishallinto).

Valvontahankkeet toteutuivat hyvin ja vastuualueen vetovastuulla ollut valtakunnallinen kemikaalien valvontahanke erinomaisesti. Myös muut valvontatavoitteet on saavutettu, merenkulun tavoitteet erittäin hyvin. Tasa-arvoon kohdennetut tavoitteet on saavutettu. Viestinnän tavoitteet on saavutettu erittäin hyvin edellisenä vuonna käyttöön otetun mallin mukaisesti.

Työpaikkojen oman työsuojelutoiminnan vahvistaminen on ollut mukana useimpien viranomaisaloitteisten tavoitteiden toteuttamisessa. Vaarojen ja haittojen selvittäminen sekä työsuojelun toimintaohjelman laatiminen ja toteuttaminen ovat olleet keskeisesti esillä tarkastuksissa. Myös osassa asiakaspalvelua, esimerkiksi häirintätapausten hoidossa ja työtodistusten antamisessa on tuotu esille työpaikkojen omaa työsuojelutoimintaa vahvistavia näkökulmia. Luentojen avulla on tuettu työpaikkojen henkilöstön osaamista.

Vastuualueen henkilövoimavarojen käytön seurantamenettely saatiin käyttöön vasta marraskuussa, vaikka vuoden alussa olleiden tietojen mukaan käyttöönoton piti tapahtua jo selvästi aiemmin. Vuoden lopun kahden kuukauden otos ei todennäköisesti anna oikeaa kuvaa

koko vuoden henkilövoimavarojen suuntautumisesta. Uusi seurantajärjestelmä ei pitänyt sisällään työpanosten erottelua painoalueille, minkä takia käytössä ei ole varmaa tietoa painoalueille suuntautumisesta. Viranomaisaloitteiseen valvontaan ja myös painoalueille kohdennettu työpanos on todennäköisesti ollut tavoitteiden tasoa valvonnan toimenpiteiden kohdentumisen ja määrien perusteella. Loppuvuoden seurannassa hallinto- ja tukitoimintojen osuus oli todennäköisesti koko vuoden keskimääristä osuutta suurempi, vaikka aluehallintovirastojen käynnistyminen ja virastoille luotu toimintatapa on ainakin vuonna 2010 lisännyt työsuojelun valvontaa suoraan palvelemattoman hallintotyön määrää

Viranomaisaloitteisten työpaikkatarkastusten määrätavoitetta ei saavutettu, tavoitteesta jäätiin 12 %. Tarkastusten määrän lisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 6 %. Viranomaisaloitteisissa työpaikkatarkastusten määrissä on tapahtunut lisäystä vuodesta 2006 (ministeriön määrittelemä vertailutaso) vuoteen 2010 noin 37 %. Viranomaisaloitteisia työpaikkatarkastuksia tehtiin vuonna 2010 keskimäärin 52 tarkastusta virassa ollutta tarkastajahenkilötyövuotta kohden ja keskimäärin 57 tarkastusta valvontatyöhön käytössä ollutta henkilötyövuotta kohden, mikä oli vastuualueen tarkastaja-henkilövuotta kohden määrittämänä tavoitteena. Vuonna 2011 pyritään mm. alueellisten valvontahankkeiden avulla lisäämään viranomaisaloitteisten työpaikkatarkastusten määrää.

Vastuualueelle vuodelle 2011 asetettu viranomaisaloitteisten työpaikkatarkastusten määrätavoite on erittäin haastava, kun vielä viisi kokenutta tarkastajaa jää eläkkeelle ja hallinnossa on käynnissä muutoshankkeita, joiden vaatima työpanos on merkittävän suuri.

Kehotusten määrä oli 57 % ja toimintaohjeiden määrä 12 % suurempi kuin vuonna 2009. Kehotusten ja toimintaohjeiden käytön linjauksia on käsitelty työsuojelun vastuualueiden valvontahankkeessa, joka jatkuu vuonna 2011.

Asiakaskysyntä oli noin 15 % edellisen vuoden tasoa suurempaa. Siihen on vastattu täysimääräisesti. Toimitusaikatavoitteet ovat pääosin toteutuneet hyvin. Epäasiallisen kohtelun tapausten hoitaminen jäi vielä alle hyvän tason, vaikka tapausten hoitamistapaan on kiinnitetty huomiota vuoden 2010 aikana ja tilanne on parantunut. Väliaikaisten käyttökieltojen vahvistamisen toimitusaikojen osalta tilanne näyttää huonolta, kun toinen tapaus kahdesta ylitti määräajan. Henkilöstön tietoisuus harvoinkin toistuvien toimien toimitusajoista ja käsittelymenettelyistä on varmistettava. Tapaus ei aiheuttanut ongelmia kohteena olleelle työpaikalle, mutta oli hyvä muistutus vastuualueelle sisäisten toimintamenettelyjen hallinnan merkityksestä. Tarkastuskertomusten toimitusaikatavoitteiden ylitysten osuuden edelleen vähentäminen on perusteltua hyvän palvelun lisäämisessä.

Vastuualueen määrärahojen käytössä on pyritty säästäväisyyteen ja ministeriön kesällä 2010 antamien ohjeiden mukaisesti määrärahoja on säästetty myös turvamaan vuoden 2011 toimintaa suurin piirtein vuoden 2010 tasolla.

Toiminnan suunnittelu- ja seurantatapa sekä valvonnan toimintakäytännöt ovat runkosuunnitelman toteuttamisen edellyttämällä tasolla. Kehittäminen jatkuu myös osana vastuualueiden kehittämishanketta, erityisesti on kaavailtu tehtävän vastuualueen keskeisten prosessien arviointia ja kehittämistä.

Yhteistyö tärkeiden sidosryhmien kanssa on sujunut erittäin hyvin. Myös käynnistyneen aluehallintoviraston sisäinen yhteistyö on ollut sujuvaa ja toimiviin käytäntöihin pyrkivää.

Aluehallintovirastojen ulkoinen ohjaus ja sen toimintamallit ovat teettäneet myös vastuualueelle työsuojeluvalvontaa palveleamatonta ja tiukoilla aikatauluilla toteutettavaa työtä.

Vastuualueen neljä virkamiestä on jäänyt vuonna 2010 eläkkeelle ja taloudellisen epävarmuuden takia rekrytointi on jäänyt tätä vähäisemmäksi. Tämä ja vuoden 2011 aikana tapahtuvat useat eläkkeelle siirtymiset luovat tarpeita useisiin rekrytointeihin vuonna 2011. Se sitoo merkittävästi vastuualueen työpanosta sekä henkilöiden valintavaiheessa että erityisesti työhön perehdyttämisessä. Vuonna 2010 henkilöstön koulutus jäi keskimääristä vähäisemmäksi toisaalta aluehallintoviraston käynnistymisen ja toisaalta taloudellisten syiden takia. Koulutuksen määrää lisätään vuonna 2011.

Aluehallintovirastojen uuden palkkausjärjestelmän valmistelu on työllistänyt osaa virkamiehistä ja käyttöönoton lykkääntyminen aiheuttanut lisätyötä. Syksyn 2010 työtyytyväisyyskysely osoitti kehittämistarpeita vastuualueen toimintatavassa, mutta tulosten tarkempi analysointi ja jatkotoimet tehdään vuoden 2011 puolella.